

peregrinatie ge-
hoort, beroepen
tot den Dienst

Onder leiding
avonds 8 Oct.
ring gehouden,
der van Zwolle.
ervormden ge-
i, terwijl helaas
vankelijke toe-
akkig was het
ndelijk zijn ge-

uit onliggende
en zusters uit

in des Zondags
te Balkbrug en

van Voorburg
eming en aan-
chrift: „Ik kan
eming mij niet
r niet aan denk
gezien ik me
i nog niet door
nen verrichten.
flegpredikant,
later aanhangig
eene benoeming

MISSIES
et Landelijk

T. Helpman.

ruk, is deze
te van:
2,50 per 100
2,25 „ 100
2 „ 100
1,75 „ 100

ontvangen,
gratis worden

GRONINGEN

... ..

schenen van:

S DER
RING

onderschei-
ANDAARD-
verenigingen,
afleveringen,

r afl. f 1.15.

heid stellen
ekenprijs.

!

aartje, want
RAFL. f 1.45

CHEDE

V JAARGANG
RMATIE”
NBINDEN

jaargang.

it bijgeleverd.

J VAN KUIJK
Scheveningen

23e JAARGANG

No. 7

15 NOVEMBER 1947

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men
aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen.
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van
BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES.
Telefoon 3424.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling.
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar.
Advertenties: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Antwoord-schrijven. — Kerkelijk
leven: Prof. Greijdanus. Verovering der wereld. De woer-
den, die Ik tot u spreek, zijn Geest en leven, Joh. 6: 63.
Christelijke filmactie. Prof. Dr Nauta over het kerkver-
band. — Op en om 't kerkplein: Faillissement der barm-
hartigheid. — Opvoeding en onderwijs: De Nederlandsche
school? — Boekbespreking. — Groninger Brieven. — Korte
berichten. — Persschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

antwoord-schrijven.

Bij ds L. Doekes kwam, als antwoord op het schrij-
ven der deputaten onzer Groninger Synode inzake
haar opdracht naar art. 136, sub I, gedateerd Mei
1947, het volgende stuk in:

Amsterdam, October 1947.

Deputaten der Gen. Syn. van de
Geref. Kerken in Nederland, ge-
houden te Zwolle Aug.-Oct. 1946,
voor eventuele samenspreking met
de Geref. Kerken (onderh. art. 31
K.O.).

Aan de Deputaten (naar art. 136 sub 1
der acta van de Gen. Syn. te Groningen
1946) van de Geref. Kerken in Nederland
(onderh. art. 31 K.O.).

Waarde Broeders,

Het door U aan dr L. van der Zanden als 2e scriba
van de Synode van Zwolle verzonden schrijven, geda-
teerd Mei 1947, werd door hem aan ons doorgezonden
en kwam in ons bezit.

Het komt ons voor, dat Gij de bedoeling van het
schrijven der Synode van Zwolle in verschillende op-
zichten misverstaan hebt. Reeds dit zou bewijzen, hoe
gegrond de door die Synode uitgesproken vrees is,
dat een schriftelijke gedachtenwisseling licht misver-
standen doet ontstaan. Hoewel wij moeten vreezen,
dat ons antwoord opnieuw misverstanden zal doen
rijzen, willen wij toch trachten, enkele van de nu ge-
rezen misverstanden door dit schrijven uit den weg te
ruimen.

Gij schrijft, dat de Synode van Zwolle U het voor-
stel tot samenspreking niet had mogen doen, daar
immers door Uw Synode uitdrukkelijk bepaald is, dat
de gedachtenwisseling voorshands alleen schriftelijk
zou geschieden en Gij toch niet moogt handelen in
strijd met die bepaling, omdat van haar niet gezegd
kan worden, dat zij in strijd zou zijn met Gods Woord
of met de K.O.

De Synode van Zwolle heeft echter, gelet op het
motief, dat bij de beslissing Uwer Synode blijkbaar
gegolden heeft, n.l. dat alle geloovigen met de on-
derhandelingen moeten kunnen meeleven — een ge-
dachte die op zichzelf de volle instemming onzer Syn-
ode had. Zij trachtte Uw Synode hierin tegemoet te
komen door haar voorstel, dat telkens van de ge-
voerde bespreking een door beide partijen goedge-
keurd communiqué gepubliceerd zou worden. Zij hoop-
te, dat dit voorstel, gezien het belang van de zaak
der onderhandeling, U aanleiding zou geven, te trach-
ten, een tusschentijdse Synode Uwer Kerken bijeen
te doen komen. Het was aan de Synode van Zwolle
bekend, dat Gij die vrijheid hadt. Nog willen wij er
bij U op aandringen, van deze vrijheid gebruik te
maken.

Wat de quaestie van schriftelijk of mondeling on-
derhandelen betreft, wij hebben reeds opgemerkt, dat
Uw schrijven bewijst, hoe licht er bij schriftelijke on-
derhandelingen misverstanden ontstaan. Bovendien
echter, bij een schriftelijke onderhandeling blijven wij
op een afstand van elkander, op dien afstand kan het
wantrouwen voortdurend gevoed worden, terwijl toch
zonder onderling vertrouwen wij geen stap verder
kunnen komen. Noodzakelijk moet dan de onderhan-
deling ontaarden in een schaakspel, waarbij de een
den ander tracht schaakmat te zetten. Willen wij wer-
kelijk eenig resultaat verwachten, dan zullen wij in
een anderen geest de onderhandelingen moeten be-
ginnen. Die andere geest zou bij een persoonlijke ont-
moeting en bij gemeenschappelijk gebed eerder ver-
kregen kunnen worden. Er is bij ons nog eenige hoop,
dat het tot die persoonlijke ontmoeting komen kan.
Uw Synode besloot, dat de onderhandeling „voors-
hands” alleen schriftelijk zou geschieden. Wij vragen
ons af: hoe wij dit „voorshands” hebben te verstaan.
Is er enig uitzicht, dat na eenige schriftelijke preli-
minairen toch spoedig tot de mondelinge onderhan-
deling kan worden overgegaan? En zoo ja, welke pre-
liminairen zouden dan volgens U moeten voorafgaan?

Over de vrees der Synode van Zwolle voor het
ontstaan van misverstanden ten slotte nog het vol-
gende. Gij schrijft, dat Gij deze vrees niet begrijpt,
daar er zooveel misverstanden tusschen U en ons
bestaan. Wij ontkennen dit laatste niet. Kennelijk
doelde de Synode van Zwolle op misverstanden, die
nieuw zouden kunnen ontstaan, en sprak zij de vrees
uit, dat de bestaande misverstanden met nog andere
zouden vermeerderd worden. Gij zult het met ons eens
zijn, dat er ons veel aan gelegen moet zijn, dat in elk
geval te voorkomen.

Gij beklagt U er over, dat van onze zijde een ver-
keerde voorstelling van zaken gegeven wordt, wan-
neer gezegd wordt, dat ons voorstel door Uw Synode
is afgewezen. Gij wijst er op, dat door Uw Synode
slechts geconcludeerd werd, „dat inwilliging van het
tot haar Uwerzijds gekomen verzoek in den daaraan
blijkens zijntekst gegeven
vorm van Godswege ons verboden wordt als zondig,
schadelijk, gevaarlijk en zinloos”, en dat zij bovendien
geconcludeerd heeft, dat „ook op de in haar vorm ver-
werpelijke uitnodiging der Utrechtsche vergadering
toch om 's Heeren wil in positie-
ven zin zou te reageeren zijn”. Wij
kunnen U verzekeren, dat deze dingen niet aan de
Synode te Zwolle ontgaan zijn. Evenmin is haar ech-
ter ontgaan, dat in de besluiten Uwer Synode gespro-
ken wordt van een „eigen initiatief”, waartoe zij ge-
noopt zou zijn. Van een eigen initiatief kan slechts
gesproken worden, wanneer dat, wat te voren was,
verworpen is. Reeds dit kan den indruk wekken, dat
wij ons toch willen begeven tot het schaakspel, gelijk
het hierboven afgekeurd werd. Wij maakten echter
deze opmerking slechts om U ervan te overtuigen,
dat bij de Synode van Zwolle geen kwade trouw voor-
zat, toen zij sprak van een afgewezen zijn van het
onzerzijds gedane voorstel. Heeft zij zich in de be-
doeling van het door Uw Synode gegeven antwoord
vergist, dan kunnen wij ons daarover alleen maar ver-
blijden. Het blijkt ons dan, dat aan Uw zijde de wil
voorzit, de uitgestoken hand niet te weigeren.

Nog steeds aanvaardt Gij niet, dat wij geen Uwer
buiten het koninkrijk der hemelen gesloten hebben.
Ook wat dit gedeelte van Uw schrijven betreft, be-
staat bij U o.l. misverstand omtrent de bedoeling
van den door de Synode van Zwolle aan U gericht
brief. Het is ons achteraf gebleken, dat inderdaad in
sommige gevallen de persoonlijke censuur, de afhou-
ding van het avondmaal, is toegepast. Wat betreft
de onwetendheid der Synode van Zwolle dienomtrent
willen wij alleen opmerken: indien de broeders zich
in het geval, dat zij de geoeefende censuur onrechtma-

tig achtten, op de meerdere vergaderingen beroepen
hadden, zou de Synode daarvan geweten hebben. Wat
echter de Synode te Zwolle vooral wilde betoogen, is,
dat afhouding van het avondmaal nog niet beteekent
het sluiten buiten het koninkrijk der hemelen. Zij heeft
zich daartoe beroepen op de uitspraak van de Synode
van Middelburg, dat in sommige gevallen de afhou-
ding van het avondmaal zelfs het gansche leven kan
duren, omdat iemand blijft voortgaan in den verkeer-
den weg, terwijl het toch niet juist zou zijn, tot de
excommunicatie over te gaan, omdat de woorden van
het formulier van den ban niet toepasselijk zijn. Gij
merkt daartegen wel op, dat de uitspraak van de
Synode te Middelburg een geheel ander geval betrof,
n.l. het geval van leden onzer kerken, die elders kerken
ten; maar genoemde uitspraak bewijst dan toch, dat
een tuchtmaatregel, die niet zijn doel bereikt, niet
altijd tot de uiterste remedie behoort te leiden. Gij
hadt bij dit gedeelte van het schrijven der Synode van
Zwolle op „het derde der vergelijking” moeten letten.
Of het bij de (de) tusschen U en ons aanhangige
quaestie ooit tot die uiterste remedie moest komen,
zou bij ieder geval op zichzelf moeten beoordeeld zijn.
In elk geval blijkt wel, dat het onjuist is te zeggen,
dat wij U buiten het koninkrijk der hemelen geslo-
ten hebben.

Ook verzet gij U tegen wat in den brief van de
Synode te Zwolle opgemerkt is over dat gedeelte van
het op Uw Synode te Groningen uitgebrachte rapport,
dat handelt over het bij Uw Synode ingekomen schrij-
ven van den bij Uw verband aangesloten kerkeraad
van Breda. Gij wijst er op, dat Paulus in 2 Cor. 6: 14
het beeld gebruikt van twee verschillende dieren, die
niet onder één juk passen, en verwijst dan naar wat
dr F. W. Grosheide in zijn commentaar daarbij aan-
teekent. Maar verliest Gij dan geheel uit het oog, dat
Paulus daar spreekt over de verbintenis tusschen een
geloovige en een ongeloovige? Gij kunt tegen ons niet
opmerken, dat ook wij nu op „het derde der verge-
lijking” moeten letten, want het ging er dan (den)
kerkeraad van Breda juist om, alle gemeenschap met
ons te weigeren op grond van die uitspraak der
Schrift. Immers, zoo citeerde die kerkeraad uit dat-
zelfde vers, „wat mededeel heeft de gerechtigheid met
de ongerechtigheid?” of uit een andere schriftplaats:
„verwerp een ketterse menschen na de eerste en
tweede vermaning”. In het ter Uwer Synode uitge-
brachte rapport is die positie keuze, alsof wij als on-
geloovigen te beschouwen waren, met wie Gij geen
gemeenschap kondt hebben, niet met verontwaardi-
ging afgewezen. Dat is het, wat ons ook blijkens den
brief van de Synode van Zwolle pijnlijk getroffen
heeft. Wij zijn geneigd te vragen, of niet veel eer Gij
het zijt, die ons buiten het koninkrijk der hemelen
sluit. Dat was trouwens ook de bedoeling van de vraag
der Synode te Zwolle, toen zij vroeg, of Gij ons den
broedernaam weigerdet. Onbegrijpelijk is ons 't gedeelte
van Uw schrijven, waarin Gij over die vraag handelt.
Gij spreekt daarin van een sprong, welke door ons
gedaan zou zijn van „broeder” naar „geloovige”. Is
dan voor U een „broeder” niet hetzelfde als een „ge-
loovige”? Of wilt Gij den broedernaam beperken tot
de leden Uwer Kerken, terwijl er dan buiten Uw Ker-
ken nog wel geloovigen zijn, die Gij echter geen „broe-
ders” zoudt willen noemen? Voorloopig moeten wij
zeggen, dat wij U in deze(n) gedachtengang niet be-
grijpen.

Wij zijn niet ingegaan op alles, wat Gij in Uw brief
hebt opgemerkt, omdat wij nog altijd hopen, dat Uw
Synode tot een samenspreking bereid zal zijn. Een
antwoord op het slot van Uw brief vormde echter ook
het slot van ons schrijven. Gij schrijft daar, dat het
niet gaat om Uw recht, maar om het recht van Chris-
tus, den Koning der kerk. Zijt Gij zoo overtuigd, dat
Gij Uw eigen recht niet zoekt? Hoe gemakkelijk kom-
men wij er toe, ons eigen recht met dat van Christus

te vereenzelvigen! Hierover zijn wij het blijkbaar eens, dat wij ons eigen recht niet mogen zoeken, maar dat wij wel zullen opkomen voor het recht van Christus. Hoe zal echter blijken, dat wij niet ons eigen recht zoeken? Moet dat niet hierin uitkomen, dat wij niet het recht in eigen handen nemen, maar in de eerste plaats de bevoegde instanties laten oordeelen(?). Zoo heeft Christus het toch bedoeld, toen Hij ons zelde, dat wij den booze niet zouden wederstaan. Wij zijn het er over eens, dat Christus daarmee niet den plicht b.v. van de overheid ontkend heeft, zelfs met het zwaard den booze te wederstaan. Anders zou immers Rom. 13 met deze uitspraak van Christus in strijd zijn. Christus bedoelde te zeggen, dat wij het recht niet in eigen handen zullen nemen. Daaruit zal moeten blijken, dat wij niet ons eigen recht zoeken. 't Spijt ons, van U te moeten zeggen, dat Gij den kerkelijken weg niet tot het einde toe afgeloopen hebt. Stel eens, dat het alles onrecht was, wat door kerkeraad of Synode U aangedaan is, dan nog zoudt Gij de roeping gehad hebben. U op een meerdere vergadering te beroepen of op een volgende Synode redres te zoeken. Nu hebt Gij echter het recht in eigen handen genomen. Daarmee hebt Gij niet bewezen, dat Gij het recht van Christus en niet Uw eigen recht zoekt. Wij willen hiermee niet in hoogheid over U oordeelen, maar wel meenen wij juist in den geest der liefde U op dit verkeerde in Uw weg te moeten wijzen.

Broeders, nog steeds blijft ons hart naar U uitgaan. Wij hopen, dat Uw Synode, dank zij mede Uw aandrang, bereid zal zijn, met ons in mondeling overleg te treden. Wij bidden den Heere, dat Hij ons in den weg van Zijn recht eens weer tot elkander bringe.

De Deputaten voornoemd:

Ds J. WEGGEMANS, Hilversum.
Prof. dr G. C. BERKOUWER, Amsterdam.
Ds N. DUURSEMA, Nw. Amsterdam.
Ds S. G. DE GRAAF, Amsterdam.
Prof. dr D. NAUTA, Amsterdam.
Prof. dr J. RIDDERBOS, Kampen.
A. WARNAAR, Hazerswoude.
J. WILSCHUT, Rotterdam.

Namens Deputaten:

(w.g.) J. WEGGEMANS, voorzitter.
(w.g.) S. G. DE GRAAF, secretaris.

Correspondentie-adres: ds J. Weggemans, Alb. Perkstraat 10, Hilversum.

Het stuk, waarop dit antwoord terugrijpt, staat in „De Reformatie” van 17 Mei 1947.

7 Nov. '47.

S. GREIJ DANUS.

PROF. GREIJ DANUS.

Met innigen dank aan God en groote blijdschap mogen we thans, Vrijdagmiddag 7 November, schrijven, dat prof. Greijdanus geheel hersteld uit het Ziekenhuis is ontslagen en in Kampen is teruggekeerd.

We weten, dat prof. Greijdanus liever naar den Heere Jezus was gegaan om Hem. Dje hem kocht met zijn bloed en die hem verwaardigde tot zoo langdurigen dienst in zijn rijk te zien, te groeten en te loven. Maar de HEERE heeft hem nog bij ons gelaten. En dat is onzen professor ook goed!

Toen ik hem een half uur vóór zijn vertrek naar het ziekenhuis bezocht, zat prof. Greijdanus achter zijn bureau op zijn studeerkamer te werken. Toen ik hem, vier uur nadat de ingrijpende operatie was geschied, bezocht, sprak hij over de School, De Reformatie en zijn correspondentie. Toen zijn collega's hem vanmiddag, een paar uur nadat hij uit Zwolle was vertrokken en in Kampen was gearriveerd, gingen begroeten, zat hij weer op zijn studeerkamer te werken voor „De Reformatie”!

Dat is prof. Greijdanus.

De HEERE heeft onze gebeden verhoord!

Hij geve zijn knecht Greijdanus nog lang aan Zijn worstelende kerk, voor wie hij zoo ontzaglijk veel beteekent.

C. V.

VEROVERING DER WERELD.

Dr A. Kuyper Sr schreef eens: „Geen duimbreed is er op heel 't erf van ons menschelek leven, waarvan de Christus, die aller Souverein is, niet roept: „Mijn!” Dat komt wel overeen met hetgeen de apostel Paulus aan de Corinthiërs schreef: alles is uwe; hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Cefas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomstige dingen, zij zijn alle uwe; doch gij zijt van Christus, en Christus is van God, 1 Cor. 3 vs 21—23.

Wij, d.w.z. die van Christus zijn, allen, die waarlijk in Hem gelooven, zijn onnoemelijk rijk: de armste aan stoffelijke goederen, en de mildst met die goederen beede, de zieke en ljdende en kleine evenzeer als de gezonde, sterke. De geringe en onaanzienlijke niet min-

der dan de hooggeplaatste en in macht en staat verhevene.

Alles is uwe: leven en dood, tegenwoordige en toekomstige dingen, heel de wereld met al wat er in en op is; alles, want dat is van Christus, Wiens eigendom gij zijt, en dus is alles ook het uwe om Zijnentwil en door Hem.

Als alles van ons is, dan is niets van de wereld. Tusschen alles en niets is geen middeling. Het kan niet zijn: alles het uwe, en ook alles, of veel, of een weinig van de wereld. Want wat van de wereld is, veel of weinig, heel veel, of zeer weinig, is niet van u. Daar is dus geen ontkomen aan: Is alles van ons, geloovigen in Christus Jezus, dan is niets van de wereld die Hem verwerpt. En dus pleegt die wereld, in hetgeen zij neemt en geniet, diefstal. Hetzij veel, hetzij weinig, dat zij neemt, zij neemt en geniet dus niet het hare, maar het onze, zij steelt het onze, d.w.z. hetgeen van Christus is, en daarom van ons. Eerst wanneer ook zij geloovig den Heere Christus aanneemt, wordt ook alles van haar, en kan zij van dat alles nemen en genieten wat ook het hare is. Eens wordt haar dan ook de macht en gelegenheid ontnomen, als zij zich niet bekeert en den Heere Jezus geloovig aanneemt, om wederrechtelijk van dat alles ook maar iets te nemen ter genieting. De diefstal, die haar dan nu nog mogelijk is, wordt haar eens onmogelijk. Daarom zegt de Heere HEERE alzoo: Zie, Mijne knechten zullen eten, doch gijlieden zult hongeren; zie, Mijne knechten zullen drinken, doch gijlieden zult dorsten; zie, Mijne knechten zullen blijde zijn, doch gijlieden zult beschaamd zijn; zie, Mijne knechten zullen juichen van goeder harte, maar gijlieden zult schreeuwen van weedom des harten, en van verbreking des geestes zult gij huilen, Jes. 65 vs 13—14.

Alles is uwe, n.l. voor u, geloovigen in Christus Jezus.

Wat kunnen wij dan genieten en een leventje van plezier leiden. Denk u eens in. Dan is het bier van ons, en de jenever, en de brandewijn, en de cognac, en de champagne. Wel, dan kunnen we drinkgezelschappen oprichten.

Natuurlijk christelijke. Christelijke bierclubs, christelijke brandewijn- en jeneververenigingen, christelijke champagne-sociëteiten. Want natuurlijk, wij moeten belijdenis doen van ons Christelijk geloof. Dat alles is niet het onze om onzentwil, door ons eigen werk, maar ons geschonken om Christus' verdienste en door Hem ons genadig gegeven. Het is alles eigenlijk het Zijne. Maar omdat wij van Hem zijn en in Hem gelooven, daarom is het ook van ons. En daarom moeten wij dat ook doen uitkomen, openlijk a.h.w. proclameeren. En daarom bij alles er bij: christelijk, en dat voorop. Op die wijze belijden wij dan voor allen, dat het alles in waarheid van Christus is, en dat het het onze slechts is in Zijne gemeenschap, om en door Hem, zonder eenige verdienste onzerzijds, uit loutere genade.

Derhalve: christelijke drink- en drankgezelschappen, christelijke bier- en jenever- en brandewijngroepen, christelijke champagnegelagen.

Maar daar kan het natuurlijk niet bij blijven. Alles is immers het uwe, d.w.z. den geloovigen in Christus Jezus. Dus ook voetbalspel en bridge- en kaartspel. Want die voetballen en die kaarten behooren toch ook tot alles. Dat is dus ook het uwe, het onze. En dus mogen we daarmee ook spelen. Natuurlijk christelijk. Dat spreekt. Christelijk voetbalspel, christelijk kaart- en bridgespel. Evenals christelijk bier- en jenever- en cognac- en champagne drinken. Natuurlijk, het moet alles in mate en wijze christelijk toegaan. We zetten dan voor alles ook het woord christelijk.

En dan is daar nog meer.

Daar is de dans. Daar is de bioscoop en cineac. Daar is het tooneel en de schouwburg. Daar is de film. Alles is uwe. Dus christelijke dansverenigingen en christelijke dansen. Christelijke cineac en bioscoop. Christelijk tooneel. Christelijke schouwburg. Christelijke film. Alles is uwe, want alles is van Christus. En dus aan het werk. Tegenwoordige, zoowel als toekomstige dingen, zijn de uwe, de geheele wereld, alles. Daar is geen duimbreed op heel het erf van ons menschelek leven, waarvan de Christus niet zegt: Mijn! Welnu dan, opgestaan, de handen uit de mouwen, fluks aan het werk, jongen en ouden, verenigingen opgericht, verbonden gemaakt, organisaties ingelkander gezet. Daar moet door u gedanst worden. Gij moet naar de cineac en naar de bioscoop. Gij moet tooneelspelen en naar den schouwburg. Gij moet zien filmen te krijgen en te laten draaien.

Natuurlijk, alles christelijk. Daarom begint ge alvast met bij al die verenigingen voor die onderscheiden doeleinden het woord christelijke te zetten. Dat geeft richting aan. Daarmee bekennt gij kleur. Daaruit spreekt een twee- of drievoudige belijdenis: alles is eigenlijk alleen van Christus; van mij is als zodanig niets; het is alleen het onze slechts voor en door Christus. En dan danst gij, maar..... natuurlijk, Christelijk, evenals gij christelijk bier drinkt, of cognac, of champagne, of brandewijn en jenever. En gij gaat christelijk naar de bioscoop. En gij speelt christelijk tooneel. Dat spreekt alles als vanzelf. En zoo natuurlijk ook een christelijke schouwburg.

Hier zou nog veel meer te noemen zijn. Alles omvat toch zooveel. Maar op ééne zaak zij nu nog ge-

wezen. Daar ginds staat een gebouw. Het is zooveel meter breed, en zooveel meter diep of lang, en zooveel meter hoog. Sprak dr A. Kuyper dus van een duimbreed, hier zijn vele en vele duimbreedten. Dit gebouw is ingedeeld en bevat een aantal grootere en kleinere vertrekken, kamers, kamertjes. Alle zijn gemeubilleerd, hetzij rijker, hetzij soberder. Er bevinden zich menschen in, jongere en oudere meisjes en vrouwen. Men noemt dit gebouw met zijn inwonenden 'n bordeel. Dat gebouw met meubillair is van den Heere Christus, en die menschen zijn van Hem. Dat alles heeft de wereld dus ook al weer gestolen. Nu kunnen wij tegen dergelijken diefstal weinig doen. Maar moeten wij de wereld niet voor Christus veroveren? Is daar eenig „terrein”, dat niet van Hem is? En moeten wij nu niet, gelijk we immers bioscoop, film, tooneel enz. voor Hem veroveren moeten, en dus christelijke bioscopen, christelijke films, een christelijk tooneel, moeten zoeken te verkrijgen, ook het „terrein” van het bordeel voor Hem zoeken te veroveren? Is dus onze roeping niet, om een christelijk bordeel op- en in te richten? Goed verstaan natuurlijk: christelijk. Evenals wij christelijk moeten bier- en champagnedrinken, en christelijk moeten tooneelspelen, zoo zullen we ook christelijk moeten hoereeren. Hoe dat kan en moet, is misschien nu nog niet voor allen volkomen duidelijk. Maar dan kunnen daar christelijke verenigingen voor opgericht worden, die in dezen de noodige inlichtingen verschaffen.

Want alles is alles. Geen „terrein” mag hier uitgezonderd worden. Elke duimbreedte van het menschelek leven is des Heeren.

En dus.....

Wat zijn wij, christenen, geloovigen in Christus Jezus, toch rijk: alles is uwe. Wat kunnen we genoeglijk leven: eten, drinken, cognac, champagne, dansen, tooneelspelen, enz. enz., maar natuurlijk, alles christelijk, dat niet vergeten, en daarom bij alles duidelijk er vóór zetten: christelijk.

Ja, dat hebben we nu samen alles zoo prachtig logisch uit de Heilige Schrift afgeleid: alles is uwe, in Christus. Wat een leventje naar ons vleesch mogen we leiden. Natuurlijk naar ons christelijk vleesch. En om dat steeds goed te doen uitkomen, moeten we voor alles het woord christelijk zetten. Dat is eene openlijke belijdenis.

Ja..... maar, ik weet niet of het u gaat als mij, maar ik ben toch niet helemaal gerust. Ik vrees, dat wij in onze zoo mooi sluitende redeneering ergens een fout gemaakt hebben, zoodat wellicht ons gansche betoog één groote waanredeneering is. Waarom ik dit vrees? Zie, diezelfde apostel Paulus, wiens woord wij bespraken, en die schreef: alles is uwe, die schreef ook, en in denzelfden brief, en zelfs nog later in dien brief: Indien wij alleenlijk in dit leven op Christus zijn hopende, zoo zijn wij de ellendigste van alle menschen, 1 Cor. 15: 19. Hoe nu? Alles het onze, en desniettemin de ellendigste van alle menschen, als we alleen in dit leven op Christus zijn hopende? Alles het onze, en dus eten en drinken en spelen naar onzen lust, en dan nog de ellendigsten van alle menschen? Hoe zit dat?

Ja, daar zal wel heel wat achter en aan vast zitten. Maar ge zult kunnen begrijpen, dat mij dat woord wel doet twijfelen, of onze mooie redeneering wel zoo zuiver is. Zou zij misschien een gansche misleiding kunnen wezen?

Want Paulus, de apostel Paulus, was niet maar zoo de eerste en de beste. Hij had een zeer scherp verstand. Hij heeft veel gesproken. Maar daarvan hebben we weinig over. Lucas heeft in zijn Handelingen der apostelen er kleine stukken van bewaard. Maar dat alles bij elkander is nauwelijks zoo veel, als een preekje tegenwoordig. Doch hij heeft ook brieven geschreven. En daarvan zijn ons dertien in het Nieuwe Testament overgeleverd. Doch die dertien samen vormen nog maar een klein boekje van een anderhalf honderd bladzijdes van klein formaat. Evenwel hebben al de latere eeuwen veel geleerden zich met dat, laat mij zeggen, kleine boekje bezig gehouden om het te verklaren. En nog zijn zij er niet mee klaar. Telkens is er tusschen deze geleerden ook nog weer onderlinge tegenspraak over den zin van wat de apostel schreef. Daaruit blijkt wel, dat die Paulus niet een stumper is geweest, dien we nu maar gauw als iemand van een klein verstand aan den kant kunnen schuiven. Hij heeft zelfs niet alleen naar zijn diepe verstand geschreven, maar blijkbaar ook door hooger licht bestraald. Want hij schreef ook b.v. over de toekomst. Het Evangelie zou naar verre uitgaan. Velen zouden er in gaan gelooven. Maar daarna zou ook de groote afval komen, II Thess. 2: 3, en vervolgens zou de antichrist verschijnen en velen verleiden, en ten slotte komt Christus op den grooten oordeelsdag ten gerichte. Nu, we kunnen het zien, die groote afval werkt nu al. Maar dat is eeuwen nadat de apostel dit schreef. Hij heeft dat wel bij hooger licht dan alleen eigen scherpe verstand geschreven. Wij kunnen hem en wat hij hier zegt van dat „de ellendigste der menschen” maar niet zoo gauw en zonder meer aan den kant zetten.

Het is waar, Paulus is een man, die al bijna een negentien eeuwen dood is. Men heeft hem onthoofd, en behandeld als een misdadiger en dwaas. En wij zijn nu een negentien honderd jaren verder. En dus..... weten wij zooveel meer, en zijn wij zooveel hooger ontwikkeld. Wanneer, naar men zegt, elk volgend ge-

slacht sterft, welke ho-
voor. In
of genera
In deze m
neraties,
rond get
van vijf
hoogte ha
een veel
die vijfti
neer het
veel hoer
mer gez
telijk ver
erkennen
ouderwet
Die man
min van
van dage
kan men
vervoer.
hij wist
waardoor
elkander
wist hij
atoombon
loos oude
nigen als
gemeente
I Tim. 2

Dus ja
blijkt hij
onder hoe
den ander
den eenvo
profeteer
zie, het l
de wereld
regelen e
Ik durf
schen” m
dat doet
redeneer
een scher
Paulus, o
makken e
eerst sch
eene bree
in dienzel
dit leven
ellendigst
dat van
schijnende
rende red
dan dat l
ken, en t
den.

En dat
deze twee
onze Hee
Ik heb de
vooraftaa
ben. Dat
Heere de
dan nog
Heere zeg
der werel
den. Trouw
waart, zo
omdat gij
wereld he
Joh. 15: 1
Nu, wa
natuurlijk
b.v. op ch
ons dronk
cognac, e
de bioscop
tooneel sp
telijk kaa
ten hande
dan hater
bij stuit h
telijk zou
maar gelij
christelijk
christelijk
maar als
met dat v
Daarover
coördje ge
Wanne
Zijn discip
haatte en
gansch an
met het v

En dat
deze twee
onze Hee
Ik heb de
vooraftaa
ben. Dat
Heere de
dan nog
Heere zeg
der werel
den. Trouw
waart, zo
omdat gij
wereld he
Joh. 15: 1
Nu, wa
natuurlijk
b.v. op ch
ons dronk
cognac, e
de bioscop
tooneel sp
telijk kaa
ten hande
dan hater
bij stuit h
telijk zou
maar gelij
christelijk
christelijk
maar als
met dat v
Daarover
coördje ge
Wanne
Zijn discip
haatte en
gansch an
met het v

En dat
deze twee
onze Hee
Ik heb de
vooraftaa
ben. Dat
Heere de
dan nog
Heere zeg
der werel
den. Trouw
waart, zo
omdat gij
wereld he
Joh. 15: 1
Nu, wa
natuurlijk
b.v. op ch
ons dronk
cognac, e
de bioscop
tooneel sp
telijk kaa
ten hande
dan hater
bij stuit h
telijk zou
maar gelij
christelijk
christelijk
maar als
met dat v
Daarover
coördje ge
Wanne
Zijn discip
haatte en
gansch an
met het v

We zull
anders m
had tot d
Ik zal de
der aarde
1:2 word
gesteld is
2:8, dat
worpen h